

Bebek ölümü sinyal veriyor*

Dr. Gazenfer AKSAKOĞLU**
Dr. Reyhan UÇKU**

Narlıdere Bölgesi'nde ilk düzenli veri 1983'te elde edilmeye başlanmıştı. 1984'te yöntemin güvenilir olduğu kanısına varılınca, Bebek Ölümü Hızı (BÖH) dikkatle izlemeye alındı. 1984 verilerinin eksik olabileceği varsayımıyla 1985'ten başlanarak, izleyen yılın Mart ayı sonuna değin haneler ve kayıtlı bebekler tekrar tekrar gözden geçirildi. Bebeklerin ölmüş olabileceği çocuk hastaneleri, defin ruhsatı verebilecek Belediyeler, defin kayıtlarını tutan mezarlıklar ile de yakın ilişkiye girilerek bölgede olan bebek ölümlerindeki kaçak veri en aza indirilmeye çalışıldı. Ölüm nedenleri özel olarak incelendi, önlenebilirlikleri gündemde tutuldu. Neotnatal Ölüm Hızı (NÖH) ve Postneonatal Ölüm Hızı (PNÖH) değişimleri ayrıca izlendi.

Tabloda görüldüğü üzere, güvenilir yöntemlerle toplanmasına karşın 1984'te BÖH binde 45.4'te kaldı. Sonraki yıl bu hız binde 66.8'e ulaştı Bölge yetkililerince bu artış daha önce gözden kaçan ölümlerin belirlenebil-

mesi ile açıklandı. İzleyen yıllarda BÖH sistemli olarak düşürülmeye çalışıldı. Ebe eğitimi ve ebenin evde erken tanısı yoğunlaştırıldı; hekimlerin sürekli eğitimi ve motivasyonu, giderek hasta bebeği evde izlemeleri sağlandı. Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi Çocuk Kliniği ile düzenli iletişim kuruldu. Bu arada bağışıklama oranı %98'in üzerine çıkarıldı. BÖH 1986, 1987 ve 1988'de sırayla binde 43.6, binde 37.4 ve binde 32.9'a indi.

1988 yılında bebek ölümleri tartışılırken, gelecek yıllarda artış olacağı beklentisi bir çok kez dile getirildi. Bunun demografik, ekonomik ve kültürel nedenleri hızla belirginleşiyordu. Ancak en önemlisi, doğumevleri ve çocuk kliniklerinin kendi ekonomik çıkmazlarını aşamayıp ücretli hizmete yoğunlaşmalarıydı. Beklenti 1989'da ilk uyarıyı verdi: BÖH binde 43.1'e yükselmişti. 1990'da artış durmadı, BÖH binde 44.2 olarak gerçekleşti. Tabloda net olarak görülebileceği gibi PNÖH, BÖH ile neredeyse tam koşutluk gösteriyordu.

Bebek ölümleri sinyal veriyor. Çoğul nedenlerini hep birlikte tartışıp önlem almamız gerekiyor.

* Hacettepe Toplum Hekimliği Bülteni, 1991/2 sayısında yayınlanmıştır.

** Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B. Dalı

Yıllara Göre Bebek Ölüm Hızı (Binde)

	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990
Bebek Ölüm Hızı	45.4	66.8	43.8	37.4	32.9	43.1	44.2
Neonatal Ö.H.	26.6	31.4	29.9	18.1	21.1	26.2	24.0
Postneonatal Ö.H.	18.8	35.4	13.9	19.3	11.8	16	20.2

Parasız Sağlık Hizmeti İktidardan Vaat Liberalizmi

Dr. Kürşat YILDIZ*

Seçim dönemine girildiğinde iktidara soyunan partilerin her zamankinden cömert olması anlaşılabilir. Hele sahip olduğu iktidar olanaklarını yitirmek istemeyen bir partinin, o zamana kadar gerçekleştirmediği şeyleri "akıl edip" "daha yapacak çok şey var" perdesi altında programına koymasının da geleneksel siyasi yaşamımızda yeri var. Ama herşey gibi sağlığı da piyasa malı haline getirmek için yıllardır inatçı bir çaba içinde olan iktidar partisinin "Parasız sağlık" vaadi olur şey değil.

Sağlığın ancak serbest piyasa koşullarına düştüğünde kalite kazanacağını savunan, "paran kadar sağlık" felsefesiyle tedavi hizmetlerine öncelik veren, özel hastane ve işletmeleri teşvik eden iktidar, programına bunu koyarken ne kadar samimi olabilir.

Yakın geçmişe bakıldığında bu ilk uygulama da değildir. ANAP hükümetleri iki yıl önce de yine bir seçim öncesinde hastanelerde tedavinin ücretsiz olacağını ilan etmiş ama iki ay sonra paralar suyunu çekince liberalizme dönmüşlerdir.

Kısa dönemli siyasal çıkarlar gereğince böyle hızlı politika değişiklikleri yapan bir partinin, diğer alanları bilmez ama, sağlık alanında "2000'li yıllar için program" yaptığına inanmk zordur.

"Dilin kemiği yok", ama bizde hepten hafıza ve mantık kaybına uğramış değiliz.